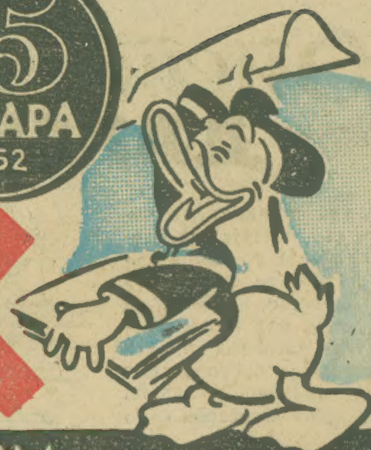
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVII — Број 167 — Субота, 12 март 1955

Мики и Шиља као истраживачи

22

ИСПУНИЛИ СТЕ СВОЈУ ДУЖНОСТ! САД ЈЕ РЕД НА ВАС!

СПРЕМАН!

ПА, ОЧЕ... СВРШЕНО ЈЕ И С ПОСЛЕДЊИМ МЕХАНИЧКИМ ЧОВЕКОМ! САД СМО САМИ!

ПОЖУРИ... 'АЈДМО У АВИОН И УЗЛЕТИМО ШТО ПРЕ! ПОСТАЈЕМ НЕРВОЗАН!

А КАКО СЕ ТВОЈ ВЕРЕНИК ОСЕЋА У СВОЈОЈ БОЦИ?

ИЗГЛЕДА НЕШТО ЉУТ... АЛИ, МОРАЋЕ ДА СЕ СВИКНЕ.. 'АЈДМО, ОЧЕ!

ПУСТИ МЕ ЦУРО. ПРЕ НО ШТО ПОБЕСНИМ ЈЕР...

СМИРИ СЕ ДРАГИ! УСКОРО ЋЕМО БИТИ У МОЈОЈ ДОМОВИНИ!

ПОЖУРИ, КЋЕРИ.. ТРЕБА ДА ОДЕМО ОДАВДЕ!

САД, ОЧЕ... МИНИРАЋУ БРАНУ КАО ШТО ЈЕ БИЛО ПЛАНИРАНО! ДОЛИНУ ЋЕ УСКОРО ПРЕПЛАВИТИ ВОДА И ЗБРИСАЋЕ СВЕ ТРАГОВЕ НАШЕГ БОРАВКА!

ПОЖУРИ!

С БРАНОМ ЈЕ СВРШЕНО!

БРЗО У АВИОН! КРОЗ НЕКОЛИКО СЕКУНДИ НАИЋИ ЋЕ ВОДА!

БУМ!

Т.

УЖАС! МИНИРАЛА ЈЕ БРАНУ! А ОД ШИЉЕ НИ ТРАГА!

БРЗО ШРАФКО! ЗАТВОРИ ВРАТА! НЕЋЕМО ИХ ПУСТИТИ ДОК НЕ НАЂЕМО ШИЉУ!

ПУСТИ НАС! ОТВОРИ! ДОЛИНА СЕ ВЕЋ ПУНИ ВОДОМ!

ПРВО... ШТА СИ УЧИНИЛА С НАШИМ ПРИЈАТЕЉЕМ!

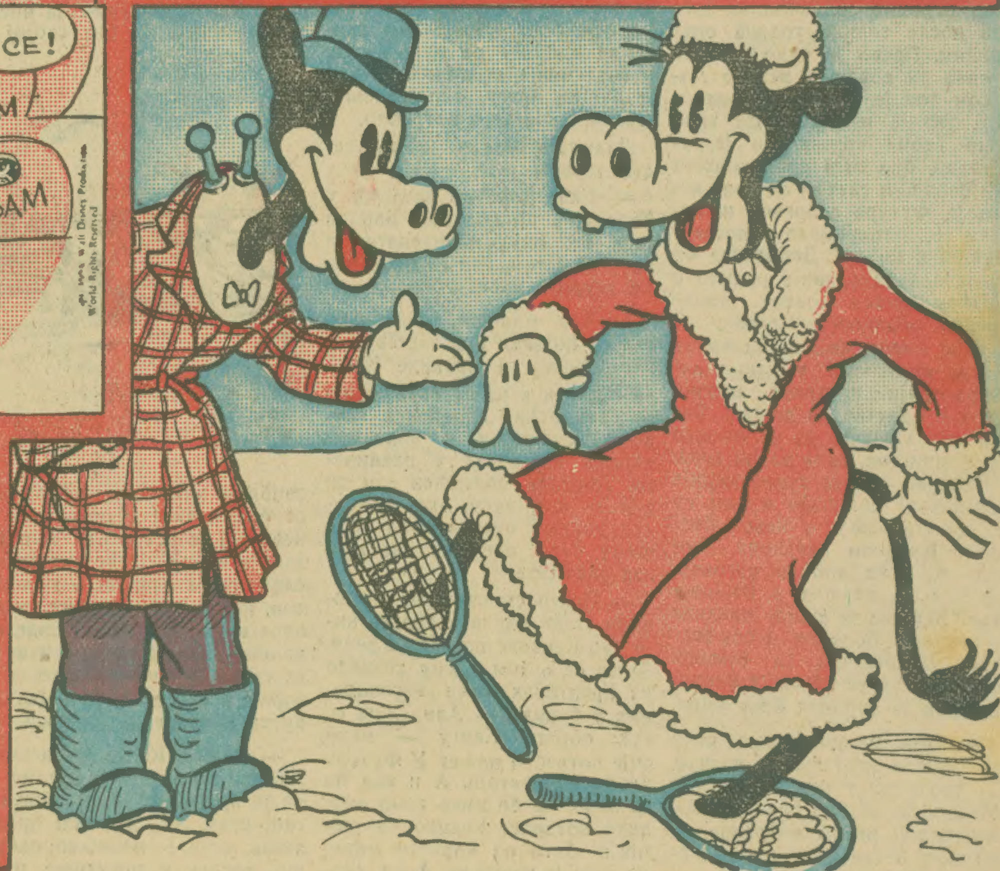
БАМ

ПУСТИ НАС! ВОДА ВЕЋ НАДИРЕ! ПОДАВИЋЕМО СЕ!

БАМ

БАМ

ЖАО МИ ЈЕ! НЕЋУ ВАС ПУСТИТИ ДОК НЕ ДОЗНАМ ШТА ЈЕ СА ШИЉОМ!

Опет у село, далеко од арене...

Људи и животиње често постају пријатељи. И то пријатељство, то немо другарство, рођено и продубљавано под ведрим небом, у дугим часовима које човек и животиња проведу сами у сеоској тишини, у већини случајева може да разори само смрт.

Једнога дана, пре неколико година, на једној малој фарми недалеко од Мексико Ситија, стари Хуан Сервера, одгајивач бикова за арену „Плаца де торес", дочекао је смркнута лица своје посетиоце. Једва је одговарао на њихове понуде, иако је знао да од њих зависи опстанак и његов и његове мале фарме. Јер, тога дана купци су постављали тежак услов: купиће његове бикове само ако пристане да им прода и Бонита, огромног бика коме се дивила читава околина.

Месецима је Сервера одбијао да прода Бонита, кога је одгајио „од малих ногу". И месецима су службеници „Плаца де торес" одбијали да купују остале његове бикове, иако су им били потребни. Серверова уштеђевина нагло се топила, а о поправкама, за којима је његова фарма просто вапила, није могло бити ни речи. Бонито се морао продати.

— Опрости ми, Бонито, — шапутао је стари Хуан док су бика изводили из штале. — Нисам желео да те продам и не бих то никад учинио да ме на то нису приморали.

И од тога дана, сваког петка ујутру, Хуан Сервера позивао би телефоном службеника „Плаца де торес" да би се распитао који ће бик у недељу бити изведен на арену. Из петка у петак чиновник, коме је стари Сервера већ постао досадан, одговарао би нестрпљиво:

— Не, стари. Још није дошло време за „великог".

Тај, толико пута поновљени, одговор пробудио је у старцу наду да Бонито неће никад ни бити изведен на арену. Поред тога, тешио се мишљу да су љубав и пажња којима га је он обасипао толико разнежили бика да је постао неупотребљив за арену. Бикови који излазе на арену морају бити брзи, окретни и, што је најважније, морају у себи имати жељу да убијају. А стари Хуан није веровао да његов Бонито може да убија, мада је знао да „они тамо" имају начина да такву жељу изазову у њему. Мучиће га глађу, дражиће га убодима стрела и на сто других начина пробудиће у њему жељу да се свети људима.

И једног петка, на своје уобичајено питање, добио је одговор:

— Да, ове недеље ред је на „великог".

Те недеље по подне „Плаца де торес" била је испуњена до последњег места, јер се дознало да ће се, после толиког чекања, Бонито најзад појавити на арени. Публика је била ван себе од узбуђења. Иако се унапред знало како ће се борба завршити — јер се такве борбе у Мексико Ситију увек завршавају убијањем недужне животиње — гледаоци су били уверени да ће видети „претставу" која ће се дуго памтити.

Бонито, сензација дана, био је остављен за последњу борбу. Претходне четири завршиле су се тачно онако како је публика већ била навикла: несрећну животињу извукли би мртву из арене. Најзад, отворише се дрвена врата на другом крају арене. Шапат дивљења прострујао је публиком кад је у арену ступио Бонито, најлепши и највећи бик кога су гледаоци икад видели. За њим су изишли пикадори, чија је дужност била да га драже и заморе. Бонито ниједном није посрнуо ни поклецнуо на њихове ударце. Једног за другим, натерао је он пикадоре да потраже заклон иза заштитних баријера.

Најзад, огрнут црвеним плаштом и са танким мачем у руци, ступио је тореадор на арену. У том тренутку публика заурла од одушевљења. Тореадор заузе свој положај. Но, одмах је видео да Бонито није довољно изнурен и да држи главу високо — положај неподесан за коначни ударац. Ипак, био је чврсто уверен да ће помоћу две-три чарке и дражењем црвеним плаштом брзо заморити бика. Догодило се обрнуто: неколико пута, кад је бик раздражен махањем плашта насрнуо на противника, смрт се готово очешала о матадора. Изненада, повици из публике умукоше. Матадор је погрешно оценио даљину. Бонитов рог запара му десни бок и он паде на сунцем спржену траву која је већ била попрскана крвљу животиње. Брзо су га изнели и на његово место ступи други тореадор.

Борба је поново почела. Нови тореадор био је хитрији од замореног бика, па га је убрзо ранио мачем. Али, на његово велико чуђење, Бонито не паде. Једном, два, три, још много пута рањавао га је он, али се бик и даље држао на ногама. Арена се проламала од пљескања и узвика. Изненада, кроз избезумљену вику гомиле пробио се један крик: „Поштедите бика!" У истом тренутку сви гледаоци, задивљени Бонитовом храброшћу и издржљивошћу, прихватили су молбу.

— Поштедите бика! Поштедите бика! — викали су сви као из једног грла.

Тореадор је збуњено гледао у судију. Најзад, не усуђујући се да се супротстави толикој гомили, судија махну својом белом марамицом, означавајући тиме крај.

Бонито је добио борбу. Први пут у историји мексичке арене публика је молила за живот једног бика.

Док је Бонито узнемирено копао ногама траву на арени, а публика узбуђено очекивала даљи развој овог необичног догађаја, судија и остали службеници „Плаца де торес" скупили су се да се посаветују како да са арене изведу рањену, раздражену животињу.

Тада један човек прескочи ограду која дели публику од попришта и пође према Бониту. Био је то Хуан Сервера. Мирно, чврстим кораком приближавао се он бику.

— Бонито, пријатељу мој, — говорио му је он. Велики бик, очију заливених знојем и крвљу, саже рогове за напад.

— Бонито, драги... то сам ја... Хуан, — говорио је старац, приближавајући се животињи равномерним кораком.

У публици је владао мук.

— Бонито... Бонито мој, — молбеним гласом дозивао га је стари Хуан.

Бик подиже главу, трудећи се да кроз скраму од зноја, прашине и крви препозна човека који му се приближавао и чији му је глас био познат. На три корака од бика Хуан се заустави.

— Јадни мој Бонито, шта су то учинили од тебе? — шапутао је старац, док су му се сузе сливале низ смежуране образе.

Бик, тога дана први пут посрћући, пође напред. Уз њега је корачао Хуан и нежно га миловао по огромној глави, као што је то раније безброј пута чинио.

— Хајде, Бонито. Идемо кући, нашој кући, — топло је шапутао стари одгајивач.

И док су их гледаоци, сви на ногама, посматрали, старац и бик кренули су лагано својој кући, у село, далеко од арене.

ОПАСНИ ИНСЕКТИ

Од непријатеља кога види човек се лакше брани него од онога који га чека у заседи. Од крупне звери се најчешће и може спасти, али шта да учини кад на њега изненадно слети нека мајушна бубица, коју чак и не примети док се не створи пред њим! А као и међу већим животињама, и међу инсектима има отровних. Њихов отров, који убодом уносе у човека, ретко је смртоносан, али може имати непријатних последица.

Међу гусеницама, жутотрба и прелља, густим длакама којима им је покривено тело, могу изазвати на човечјој кожи красте, свраб, оток и запаљење. Жаоку пчеле и осе мало ко да није осетио, али је од њих много непријатнији стршљен. Кад више стршљенова изуједа мало дете — а то се догађа — последице могу бити веома тешке. Шкорпија је исто тако опасна, нарочито велика шкорпија из тропских крајева, чији убод може бити смртоносан.

Паук, крпељ и стонога такође спадају међу отровне инсекте, као и обад, који напада и људе и стоку. Догађа се да крава коју убоде обад дâ чак и за половину мање млека него обично.

Комарац, чији отров иначе није опасан за човека, штетан је највише због тога што преноси маларију, као што многе муве преносе тешке заразне болести.

Необична је једна врста америчке стенице, која се зове „пољубац". Име је добила по томе што напада лице човека. Њен убод изазива јак бол, оток и запаљење, а ако је на усни или очном капку онда цело лице може отећи и осути се пликовима, који трају два до три дана. Она преноси и неке заразне болести.

Па ипак је од свих инсеката најопаснија афричка мушица це-це, која напада људе и стоку. Она преноси такозвану спаваћу болест, која је готово увек смртоносна. Кад болест избије, човека обузме сан, из кога се само за кратко време буди да нешто поједе, па опет заспи. Спаваћа болест коју изазива мушица це-це може трајати и неколико година, али болесник ретко или готово никад не оздрави.

П. ЛОР

Тамо где је време стало...

(4)

— Дороти ми је путем радија јавила за твој долазак, — проговори он пријатним, дубоким гласом. — За мене је заиста огромно задовољство што те после толико година опет видим. Право је чудо што си успео да дођеш у везу с Дороти док је била у Вашингтону, јер је њен боравак тамо био веома кратак. То је, у ствари, био наш први контакт са спољним светом од дана када је Футура основана и, надам се, истовремено и последњи. Чак ни сад Дороти не би одлазила да се није радило о једном нашем човеку, изванредно обдареном младићу по имену Грант, који је за време једне експлозије у нашој лабораторији претрпео нервни шок и одлутао из долине. Били смо сигурни да је отишао у Вашингтон, свој родни град. Обратили смо се преко радија тамошњој полицији и они су га заиста нашли у неком бедном, јевтином пансиону. Чим смо од њих добили одговор, Дороти је отишла у Вашингтон. Затекла је јадног младића у постељи, болесног и без свести. Непрестано је бунцао. Пренели су га одмах у болницу, али је сиромах брзо умро.

— Није ме ни познао, нити је уопште знао где се налази, — упаде му у реч Дороти. — Мислио је да још ради на своме изуму, неком одбранбеном оружју, и све док није издахнуо причао је о томе.

На то се доктор Далмец окрете Кенту:

— А шта је тебе довело овамо? — запита га љубазно.

— Видите! Влада је дочула да сте ви усавршили неко веома ефикасно оружје или оруђе за одбрану од сувоземних и ваздушних напада. Сад, кад је рат на прагу, оно је нашој земљи више него потребно.

Далмец одмахну својом седом главом.

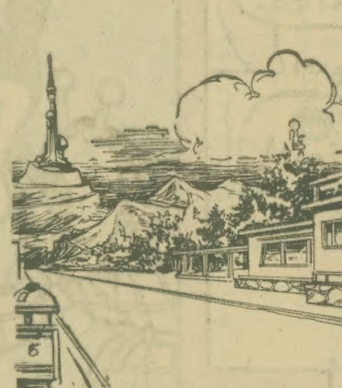
— Неће доћи до рата ни у Европи, а ни код нас. Бар за сада не. Биће инцидената и претњи ратом, али се нико неће усудити да га почне.

— Али, милиони мушкараца већ су позвани под заставу, — нестрпљиво га прекиде Кент. — Жене и деца су евакуисани из свих већих европских градова и смештени у подземна насеља изграђена у планинама. Докторе, овлашћен сам да вам за ваш изум, ако се заиста покаже онакав како се о њему чуло, понудим све што год зажелите.

— Претпостављам, — проговори стари научник као да није чуо Кентове последње речи, — да се о том изуму дознало из Грантових речи изговорених у бунилу. — Али — он се сад обрати Кенту — мени није потребан новац. У Футури новац не постоји. А и кад би га било, он би имао само онолику вредност колико би нам могао бити од користи метал од кога је начињен. А ми, срећом, не оскудевамо у металима.

— Али, докторе... — прекиде га Кент плашљиво.

— Знам шта хоћеш да кажеш, Кенте. Сигурно, ја нисам тако себичан да бих својој отаџбини ускратио помоћ кад се она налази у опасности. И нећу јој је ускратити. Ако рат заиста избије, ја ћу сместа послати своје планове у Вашингтон, не тражећи за њих ни динара награде. Сачекај овде неколико дана да видимо како ће се ствари развијати. Ако се ја варам и ако до рата дође, даћу ти планове па их носи.

— Видим, Кенте, — настави Далмец после дужег ћутања — да је потребно да ти објасним свој став. Ако би овај проналазак, који је намењен одбрани, дошао у погрешне руке, могао би се претворити у најужасније оружје за напад. Не залазећи у појединости, могу ти рећи ово: проналазак се састоји од низа јаких пројектора постављених на по неколико метара један од другог и повезаних високоволтажним кабловима. Електричну енергију која у њих дотиче они избацују у огромне висине, више но што је иједан авион досад успео да се подигне. Уствари, траке — да их тако назовем — електричне струје које се дижу до великих висина образују невидљиву баријеру и све што покуша да се пробије кроз њу бива претворено у прах и пепео. Кажем ти, ако би проналазак допао у руке недобронамерних људи он би се могао претворити у страшно нападачко оружје. Они би могли једноставно да те пројекторе изврну на бок и, уместо да електричну енергију шаљу увис, да је упере на земљиште испред себе. А знаш ли шта би то значило?

— ... Мислим да ти је то јасно. Испред трупа које напредују, иду као претходница техничари са пројекторима и испред себе уништавају све: дрвеће, куће, људе, тенкове. Не стају пред њима чак и мањи брегови. Ето, због тога не смем, и не желим, да дам свој проналазак, сем у случају стварне опасности. Ако будемо нападнути, ја ћу испунити своју дужност. А дотле, Кенте — мислим док нам не буде јасно да ли ће до рата доћи — остани у Футури и живи мало нашим начином живота. Увери се и сам како би живот могао да буде леп за читаво човечанство кад би људи били паметнији и какав ће, надам се, бити живот будућих поколења. Дороти ће ти показати павиљон у коме ћеш становати и набавиће ти прикладно одело из нашег складишта.

Кенту није остало ништа друго но да се захвали Далмецу и да се поздрави с њим. Док је с Дороти силазио низ широке мермерне степенице, он је непрестано постављао себи питање да ли није био сувише попустљив и да ли је смео да допусти да га Далмец тако лако и брзо убеди у потребу чекања. Но, чим су напустили централну зграду, нестало је и сумње и самопрекоревања. Весело, као деца кад се играју одраслих, отишли су њих двоје да разгледају павиљон у коме ће он становати за време боравка у Футури. Пошто је она дала упутства роботу који се старао о том павиљону шта све треба да припреми да би се њихов гост осећао што пријатније, пошли су натраг према тргу. Нису били одмакли ни неколико корака, кад се Дороти нагло заустави.

— Астрономија је одувек била твоја страст, зар не, Кенте? — рече му она загонетно се смешећи. — Сећаш ли се како смо некад по каталогу продавнице астрономских апарата поручили један мали телескоп, кријући то од наших очева. Ја се и сад сећам с каквим смо нестрпљењем очекивали поштара и како смо, чим је пакет стигао, поставили телескоп на кров ваше куће да бисмо, како смо говорили, ми лично открили Јупитерове сателите.

Кент само климну главом, чудећи се откуд да се она баш тога сети.

А Дороти, као да је погодила његову мисао, окрете се и показа му руком један врх при крају долине који се за неколико десетина метара издизао изнад околних узвишења.

— Видиш, тамо се врше припреме за подизање нове опсерваторије. У оптичкој лабораторији већ су готови планови за огроман телескоп са сочивом које ће имати пречник од седам метара. Ти... ти би могао да радиш у тој опсерваторији, — додаде она збуњено.

Дуго и без речи гледао је Кент голи камени врх. У мислима је већ видео белу куполу опсерваторије, телескоп, себе крај њега... Доротина рука лагано склизну под његову мишицу. Он се trже из свог сна.

— Хајдемо, — обрати му се она помало тужним гласом. — Има још ствари које треба да ти покажем.

(Наставиће се)

Битка на Марици

Трећа велика битка из наше старије прошлости одиграла се на реци Марици, 26 септембра 1371 године. Прве две познате су као битке код Бара и Велбужда. Оне су завршене победом наше војске, и то прва над Византинцима, а друга над Бугарима. Маричка битка завршила се победом Османлија, који су у то време продирали на Балкан.

За време слабе владавине Уроша, сина цара Душана, султан Мурат I заузео је Једрене 1369 године, па је у њих преместио своју престоницу, која се дотле налазила у Азији. Деспот Јован Угљеша, више можда него иједан други властелин онога доба, предвиђао је опасност од Османлија, па је предлагао коалицију свих угрожених држава, у коју би се укључила и Византија. Успеха није било. Његовом позиву одазвао се само брат Вукашин, па су после опсежних припрема кренули у бој. Земљиште на коме се борба одиграла било је равно и налазило се на десној обали

реке Марице, између Деспот-Планине, Марице, Черномена и Кас-Оваси. Између две противничке војске налазила се река Марица и она је претстављала препреку за нападача.

Војска деспота Угљеше и краља Вукашина бројала је око 60.000 војника, а Османлија око 15.000. Команданти наше војске били су Угљеша и Вукашин, а османлиске Лала Шахин-паша и Евренос-беј.

Концентрација наше војске извршена је на пољу северно од Черномена, где се налазио и њен логор. Османлиска концентрација извршена је у Једрену. План Угљеше и Вукашина састојао се у томе да непријатеља нападну надмоћним снагама и да га туку у главном положају — Једрену, те тако заврше рат. План Османлија био је да изненађењем допуне своју бројну слабост и да нападну ноћу, са оне стране одакле им се нико није надао. Тако су и учинили. Ноћу између 25 и 26 септембра османлиски одреди почели су да прелазе Марицу и да се распоређују у три групе: једна код Черномена, друга код села Мезека, а трећа између ове две.

Напад Османлија почео је пре зоре. Наша војска није била спремна у том тренутку и одмах је једним делом потучена, други део се подавио услед забуне у реци Марици, а трећи је почео да отступа. Кад је јутро свануло, Османлије су гониле разбијене остатке наше војске. У тој борби погинули су Угљеша и Вукашин.

Последице битке на Марици биле су судбоносне не само за наше крајеве него и за цело Балканско Полуострво. План да се избаце Османлије са Балканског Полуострва није успео. Османлије су се овом битком коначно учврстиле за дуже векова на Балкану. Међусобне борбе феудалаца, које су почеле још за време Урошеве владавине, разбесенеле су се нарочито после битке на Марици, а то је омогућило Османлијама да још јаче учврсте своју власт.

Смрт Јанка Катића

Овде ћемо донети из „Мемоара" Проте Матеје Ненадовића како је погинуо Јанко Катић, јунак из Првог устанка:

„Ајде, децо, да вам накратко и о смрти Јанковој преповедам. Док се Карађорђе бавио код Ваљева, а ми горе око Хаџи-бега, босански везир и сва велика војска од Шапца крену се путем к Београду (Асан-паша држао је десно крило преко села и палио), дође у село Месарце где Јаков, поп-Лука и Јанко Катић предсретну га и побију се, и по жестоком боју од обе стране, Асан-пашу разбију и потерају га к Шапцу натраг. У том терању сустигну једног старца, салете и повичу: „Предај се, предај се, Турчине, не гини лудо". А Турчин повиче: „Коме да се предам, које вам је старешина?" — Војници повичу: „Предај се Катићу Јанку" (који се туна наблизо трефио); и Јанко дотрчи са запетим пиштољем у руци, натрча на Турчина и сам повиче: „Предај се, Турчине, баци оружје; ја сам Јанко Катић". Турчин рече: „Предаћу се", и чујући име Катић, а знао је како Јанко храбро Турке сече, потегне из своје мале пушчице, те Јанка на месту убије. Сад наш комшија и парох, поп-Панта скочи с коња и старца свеже. Ову сам пушчицу гледао у попа Панте, мало је дужа од једног аршина, не ваља три гроша. Ово ми је вако казивао поп Панта, а и више људи који су онде били. А и старац мало је више ваљао него његова пушчица, али проклети уби онакога мудрога и преко мере храброга јунака Катића Јанка.

Шта су пасторале?

Пасторале су позоришна дела у којима су главна лица пастири и пастирке. У игру се често умешају митолошке личности, као Венера, Дијана, Купидон, затим виле, сатири итд. Понекад је пасторала алегорија у којој се слави какав догађај из живота знаменитих личности.

Пасторала је постала у доба ренесансе, цветала је у 16 веку и негована све до 18 века. Неколико истакнутих писаца, италијанских, француских и енглеских, дали су у том роду дела пуна духа и љупкости, али их је било и натегнутих и отужних. Код нас, у дубровачкој књижевности, по угледу на италијанске узоре, пасторале је писало неколико истакнутих књижевника. Тако се у 16 веку истиче као писац пасторала Марин Држић, а у 17 веку Иван Гундулић. Његово дело „Дубравка" сматра се најбољом пасторалом у целој дубровачкој књижевности.

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Књижевна оцена

Књижевна оцена — критика спада у научну прозу. Она процењује књижевни састав, проналази његове добре особине и указује на лоше стране, па о свему изриче свој суд.

Добар књижевни критичар мора имати знатан број лепих одлика. Он мора одлично познавати предмет који оцењује, не губећи из вида ни оно што је дотле у књижевности о томе рађено. Истина и непристрасност треба да му буду једини вођи. Он је дужан да свој суд искаже слободно, јасно и у лепом стилу. Критичар поетског уметничког списа није позван — обично то и не може— да сам напише како би требало казати оно чему он сам замера. Он ће само указати на погрешку, доказаће да је погрешка, а друкчије може да се изрази само песник.

Критичар научног дела може и треба не само да укаже на погрешке, већ и да их исправи. Савесна критика спремног критичара од великог је значаја и за историчара књижевности, јер му припрема тачан и разложан суд. Тако исто, добра критика уствари сарађује с делом о коме говори, истичући и разлажући мисле које су у делу за похвалу. Ако се критичар не упушта у појединости, већ се задовољава само тиме да обзнани ново дело, до-

тичући тек главни његов значај, онда се такав рад назива обично обзнаном, приказом или рецензијом.

У нас је књижевну критику и препирку — полемику — изразито започео Вук Караџић приказивањем романа Милована Видаковића. Овде ћемо поменути неке наше старије критичаре: Светислава Вуловића, Љубомира Недића, Богдана Поповића, Павла Поповића, Јована Скерлића, Јашу Продановића, А. Г. Матоша, Ј. Стритара, Ф. Левстика, Станка Враза, Аугуста Шеноу итд.

ПРИСЕЛИЦА

Приселица је право гозбе или издржавања, које је имала властела по својим селима. Доцније су то право имале спахије, које, кад би дошле у село, одјахале би код неког имућнијег домаћина, али су сви сељаци били дужни да му дају оно што је тражио да једе.

Кад није било пушака...

Буздован и кијак су врсте старог оружја. У старо време буздован је као оружје служила не само за одбрану, него и за напад. Она се често помиње у многим ратовима из Средњег века.

Буздовану је најсличнији кијак или кијача. Ово оружје је од дреновог дрвета, али место округласте главе завршава се многоуглаоном призмом дугом 15 до 20 сантиметара. Разлика између буздована и кијака је у томе што се буздованом тукло највише замахујући, а бацала се на врло мало отстојање. Међутим, кијак се никад није пуштао из шака, јер је лакши од буздована и увек се њиме тукло замахујући. Срби су се кијаком тукли у 18, па и у 19 веку. Сима Милутиновић-Сарајлија наводи да се, кад је кнез Милош 1815 године пошао у Источну Србију, до Пожаревца накупило до дванаестину хиљада српских војника наоружаних свакојаким оружјем, а понајвише кијацима. И код других Словена постојао је кијак. Тако га Чеси и Руси називају kij.

*

КАКВА СУ ТО СЛАНА ЈЕЗЕРА?

Слана језера налазе се у топлим областима земљине површине. Со им доносе реке. Како код њих нема отицања, а вода им се губи испаравањем, то настаје велика концентрација соли. Ако су јако слана, онда у њима нема риба.

*

КАУЛИФЛОРИЈА

Каулифлорија је избијање цветова из дебла и старијих грана. То је карактеристично за многе тропске биљке, као што су: какао, хлебно дрво итд.

Стричев лек „из каменог доба“

Кад се, 1923 године, Ко Квеј Чен после петогодишњег студирања и са дипломом лекара вратио у своју домовину Кину, њему је, чинило му се, тек тада постало јасно колико су његови земљаци заостали у погледу знања из медицине. Био је готово заборавио да они већину болести лече разним травама и прашковима справљеним од сасушених инсеката. Но, највише га је мучило то што је и његов стриц, апотекар, продавао такве лекове и што су у њих људи имали више вере но у оно што би им он, Ко Квеј Чен, лекар с дипломом, прописивао. Стричева апотека била је претрпана кутијама с травама оштрих мириса и сушеним инсектима. И он је тим својим лекаријама лечио све могућне болести.

Чен се трудио да буде стрпљив са својим стрицем и да се не огреши о поштовање које му је као млађи морао указивати. Али, никако није могао да се помири с тим да се свега стотинак метара далеко од пекиншког медицинског факултета, где је он са својим професором Карлом Шмитом примењивао најмодерније тековине медицине, његов рођени стриц бави надрилекарством и врачањем. Та га је помисао испуњавала и гневом, и стидом.

Једнога дана, кад је Чен свратио до стрица, стари апотекар извади из једне кутије два сува листића и пажљиво их стави пред свог синовца.

— Ми имамо лек о каквом ви, западњачки учењаци, никад не бисте ни сањали, — рече он Чену. — Ми имамо „ма хуанг“, лек бољи од свих ваших лекова.

— То ми изгледа као неки остатак из каменог доба, — одговори презриво Чен, заборављајући на поштовање према старијем.

— Не буди неваспитан! — љутну се стриц. — „Ма хуанг“ враћа дах људима који већ издишу.

— Ја вас волим и поштујем, стриче, — постиђено одговори Чен — али не могу да верујем у црну мађију и надрилекарство.

Стриц на то плану:

— Мислиш ли можда да ви, западњачки доктори, немате чему да се научите? Узми их са собом. Испробај их. И убудуће не потсмевај се ономе што још не познајеш.

Чен је узео старчеве „листиће из каменог доба“ и показао их свом професору, доктору Шмиту, који их је сместа стрпао у једну фијоку, надајући се да ће његов млади асистент брзо заборавити и њих и непријатну препирку са својим стрицем. И заиста, Чен је истог дана престао да мисли на стричеве лекарије, мада му је његов савет да се не потсмева ничему што му је непознато често падао на ум.

Неколико седмица касније Чен се ипак сетио стричевог лека. Догодило се то док су он и професор Шмит „припремали“ једног пса за предавање студентима. Међутим, док је пас био под анестезијом, његово дисање почело је нагло да слаби. Професор и асистент очајнички су се трудили да га поврате. Убризгавали су псу разне инјекције, али без успеха. Његов пулс постајао је све слабији.

— Бојим се да га нећемо моћи спасти, — рече најзад Шмит.

— Заиста не, — сложи се Чен. — Али, ово нам је изванредна прилика да испитамо „свемоћни лек“ мога стрица.

И он брзо раствори истрошено лишће у води и ту течност убризга псу, који је већ издисао. После неколико тренутака животиња поче да дише нормално.

Чен и Шмит просто нису могли да верују својим очима. Али, после неколико недеља испитивања и проучавања утврдили су да је тај тајанствени лек, који су Кинези вековима употребљавали, уствари моћан потстрекач на рад органа за дисање. И од тога времена — 1923 године — лек справљен од „стричеве траве“, познат под именом ефедрин, помогао је хиљадама болесника од астме и ниског крвног притиска и многе спасао од шока и јаких крварења.

Можда нисте знали...

Познати називи за најопасније дивље звери, као што су: лав, тигар, леопард, пантер, јагуар, не означавају код свих народа и у свим земљама исте животиње. Понекад, више ових имена односе се на исту животињу, што може да доведе до заблуде у погледу крајева на земљи у којима те животиње живе. Тако је у целој Америци, а нарочито у Средњој, позната дивља звер под именом тигар, а ловци који је лове зову се тигрероси. Међутим, зна се да у Америци нема тигрова и да прави тигрови живе једино у Индији и источној Азији. Уствари, становници средњоамеричких и јужноамеричких држава тигровима називају јагуаре, којих има једино у Америци.

Није редак случај да домороци у разним крајевима Новог света са страхом помињу лава. Откуда сад тамо лав, кад је он искључиво становник Африке и арабиских пустиња. Разјашњење је просто: овим именом у Америци често називају пуму или кугуара. Често се јужноамерички јагуари погрешно називају пантерима, мада пантери живе само у старом свету, од западне Африке до крајњег истока Азије. Име леопард, које се употребљава и за једне и за друге, све више нестаје из научног речника, јер је у основи погрешно. Реч леопард значи звер добијену укрштањем лава и пантера. што нема никакве везе са стварношћу.

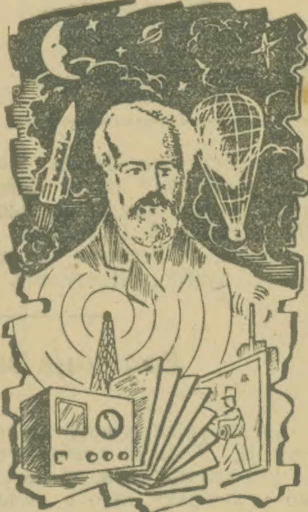
У Средњем веку леопардом су често називани афрички и азиски гепарди, које су витезови радо употребљавали за лов, као добро дресиране помоћне животиње. Гепарди су се одомаћили код европских народа нарочито после крсташких похода. Гепард је био полудомаћа животиња и у старом Египту.

Претекло га време...

Жил Верн (1828—1905), француски писац, прво је почео да пише позоришне комаде. Али, прави свој пут нашао је и стекао популарност у целом свету својим авантуристичким романима с научном подлогом. У њима је предвидео многе модерне проналаске и подвиге појединаца. Позната су његова дела: „Путовање око света за 80 дана“, „Путовање на Месец“, Михаило Строгов“, „Двадесет хиљада миља испод мора“ итд. Овде ћемо навести неколико његових предвиђања о томе како ће изгледати новинарска служба кроз хиљаду година. Наиме, он је тај чланак написао у последњим деценијама прошлог века.

☆

Година 2889 била је као ниједна дотад обогаћена многим проналасцима. Али, два изума, дело Џозефа Џексона, изазвала су праву револуцију у разним областима живота, а нарочито у новинарству. То су нарочити акумулатори и машина-преносилац снаге. Помоћу тих акумулатора људи могу да сакупе и да кондензују сву енергију природе: сунчане зраке, електрицитет из земље, затим да саберу и сачувају сву снагу тока река, ветрова, водопада итд. Машина-преносилац снаге може, опет, ту згуснуту енергију да пренесе онамо где је потребно да се она искористи, а може и да је врати у првобитно стање у онакав облик какав је пре имала,

и да је стави тамо где ће и пре била. Тај посао се врши веома лако, помоћу притиска на једно дугме на машини.

Верн даље прича да је ова два проналаска, поред многих других, најбоље искористио неки Фридрих Наполеон Смит, власник листа „Светска хроника“. Смит је, наиме, увидео огромну важност ових проналазака и одмах је почео, као практичан човек, да их примењује. Захваљујући томе, он се нагло богати, а његове новине продају се широм света. Оне имају, ни мање ни више, тираж од 85 милиона примерака. Поред тога, Смит је направио дотад невиђену зграду са четири фасаде. Свака фасада дуга је 3.250 стопа. Његово новинарско предузеће поседује проналаске тога времена: далекоговорничке справе, фонограме и фототелефоте. Помоћу далекоговорничких апарата Смит и његови сарадници, међу којима се налази и велик број знаменитих научника и књижевника који раде у самој редакцији, могу да разговарају с дописницима, књижевницима и научницима из целог света и да од њих добијају потребне извештаје. Дописници, који се налазе у свим земљама света, шаљу помоћу апарата фонограма, за веома кратко време, све извештаје које су прикупили. Апарати фототелефоти, помоћу осетљивих огледала које покреће струја, преносе слике и омогућавају Смиту и његовим сарадницима да виде све шта се збива у најзабитијем кутку света. Тако Жил Верн описује да Смит види и своју жену у Паризу, која је тамо отишла на одмор. У редакцији постоје и апарати помоћу којих се добијају вести с небеских тела: Марса, Меркура и других. Они се налазе у такозваном астрономском одељењу.

Али, Смит није искористио проналаске свога времена само за редакцију, него и за свој приватни живот. Он има једну аутоматску справу која га за трен ока облачи и преноси тамо где он жели. Други проналасци омогућили су му да живи у стану с једном просторијом — собом, коју може по вољи зачас претворити, помоћу нарочитог механизма, у собу за спавање, трпезарију, салон, собу за рад и тако даље.

Далекоговорник Фридриха Наполеона Смита потсећа много на данашњи радио, а фототелефоти на телевизиске апарате. Дакле, време је и у овоме, као и у другим предвиђањима, претекло великог писца.

Мале занимљивости

КОЛИКО МОГУ ДА ЖИВЕ ИНСЕКТИ БЕЗ ГЛАВЕ?

Опитима је утврђено да неки инсекти могу да живе и када им се откине глава. Тако муве и скакавци када им се откине глава могу да живе још извесно време. Један морски рак живео је без главе 15 дана, док је глава одвојена од трупа показивала знаке живота још пуна двадесет и три дана.

ВИШЕ „МОЗГА“ У КИЧМИ НЕГО У ГЛАВИ

Диплодок, једна врста диносаура, била је највећа животиња што је икада живела на земљи. Он је био дугачак преко 24 метра, а имао је више можданог ткива у својој дугој кичми него у глави. „Задњи мозак“ му је служио за управљање кретањем задњих ногу и репа.

СТАКЛА У БОЈИ

Обојена стакла разликују се међу собом једино по врло малим количинама разних метала који се додају у стакло док је још у истопљеном стању. Стакло за пивске боце је мрко или зелено због малих примеса гвожђа у њему. Ако се безбојном стаклу дода један хиљадити део метала кобалта, добиће се лепо плаво стакло. Стакло зелено као трава добија се додавањем хрома или бакра, жутозелено додавањем урана, а као рубин црвено додавањем веома малих количина злата. Додавањем коштаног пепела настаје такозвано млечно стакло.

ТРАЈАН МИРИС

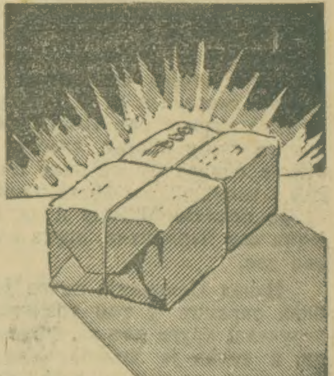
Египћани су употребљавали миришљаве кремове још пре 3.000 година. Вазе са овим кремовима које су налажене у старим египатским гробницама и после толико векова још су мирисале.

И ПАЦОВИ ИМАЈУ „РАДАР“

Пацови, као и слепи мишеви, имају „радар“ помоћу кога налазе пут у помрчини. До овог закључка дошла је једна група психолога на калифорниском универзитету. Пацови на којима су они вршили опите успевали су да завезаних очију обиђу препреке стављене испред њих. Ако се пацов, чије су очи завезане, стави у један кавез у коме се налази више разних препрека, он ће ипак стићи до другог краја кавеза, где је постављен суд с храном, а да притом не удари ни у једну од њих. Пре но што крене на то „слепо путовање“, пацов се усправи на задње ноге, отвори уста и неколико пута покрене главу лево-десно, као да осматра терен. Уствари, он притом испушта ултразвучне крике и по одјеку тих, за човека нечујних, гласова оцењује где се налазе препреке и који је пут слободан.

Препреку постављену право преко узаног пута пацов открива веома брзо, али ако је она постављена укосо биће му потребно извесно време да би утврдио њен положај и удаљеност. Ово је сасвим разумљиво, јер се од дијагоналне препреке одјек нечујних крикова не враћа право животињи, већ се одбија устрану. Међутим, ако се пацову не затворе само очи, већ и уши, он неће моћи да се креће по кавезу а да се не судара с постављеним препрекама.

У ОБИЧНОМ ПОШТАНСКОМ ПАКЕТУ

Када се шаљу драгоцености, онда се много пази на то како ће се послати, да се на путу не би изгубиле. Међутим, веровали или не, један од најдрагоценијих дијаманата на свету, Кулинан, био је послат из Јужне Африке у Лондон у обичном поштанском пакету.

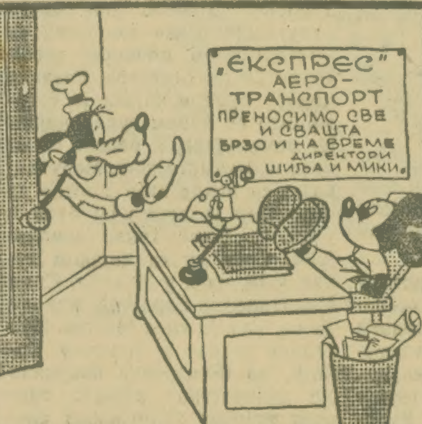
ЦЕНЕ АЛУМИНИЈУМА

Некада је било веома тешко и скупо добијање металног алуминијума. У време кад је први пут направљен, почетком прошлог века, његова цена била је равна цени злата. Тако је пре сто година, 1855, килограм тога метала стајао 24.000 динара. Већ 1890 године цена је била 500 динара по килограму. Доцније му је цена стално падала, а нарочито када су постигнути велики успеси у металургији.

НОВИ ЕЛЕМЕНТ — ОТРОВ

Када је у атомским пећима направљен плутонијум, нови елемент кога нема у природи, утврдило се да је он један од најјачих познатих отрова. Једном америчком морнару који је огребао ногу жицом за коју се сумњало да је после атомске експлозије била запрљана плутонијумом, морала је нога одмах да се ампутира. Данас то више не би било потребно, јер је пронађен сасвим добар противотров.

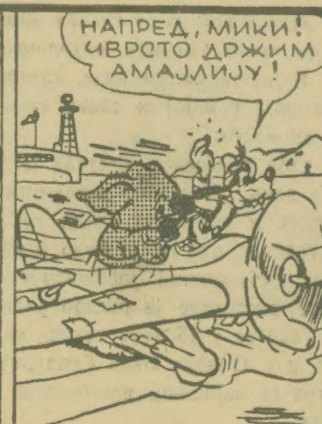

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

ДА ЛИ ЈЕ „ЗЕЛЕНА СУНЧЕВА СВЕТЛОСТ“ УЗРОК КИШИ?

Према врсти светлости коју емитује сунчева корона, могућно је одредити какво ће бити време кроз пет или седам дана. Овај нови метод у метеорологији израдили су, после испитивања од три и по године, метеоролошки стручњаци једног америчког ваздухопловног друштва за трансконтиненталне летове. До њега се дошло посматрањем црвених и зелених зракова сунчеве короне, те бисернобеле светлости, која се простире хиљадама миља од сунчеве површине. У периодима кад у корони преовлађују зелени зраци и кад су они директно окренути према нашој планети, на земљу падају обилне кише. Кад су, пак, црвени зраци јачи од зелених, на земљи настају сушни периоди. Међутим, кад су зелено и црвено зрачење исте јачине, временске прилике на земљи су нормалне.

На основу зрачења сунчеве короне такође је могућно одредити појаву ваздушних струјања на висинама на којима лете трансконтинентални авиони. Тако су, например, услови за лет најповољнији у време кад у корони преовлађује зелена светлост.

„ГЛЕДАЈУ“ УШИМА

Слепи мишеви „гледају“ ушима. Они непрестано испуштају један веома висок крик и тако могу да се крећу у потпуном мраку, на тај начин што примају одјеке који се одбијају од препрека, па знају да ће наићи на њих и обилазе их.

ДОДО И АЈ-АЈ

Птица звана додо изумрла је. Али, и данас постоји неколико врста животиња чији нас склоп имена потсећа на њу. То су мајмуни познати под именом ај-ај; дик-дик, једна врста антилопе; ка-ка, папагај са Новог Зеланда и афричка мушица це-це.

РОЗЕТА

Розета значи ружица, а у архитектури она означава украс у облику расцветане руже, који се састоји од средишта, око којег се групишу листови уписани у круг. Затим та реч означава и знак одликовања који се носи у рупици од капута.

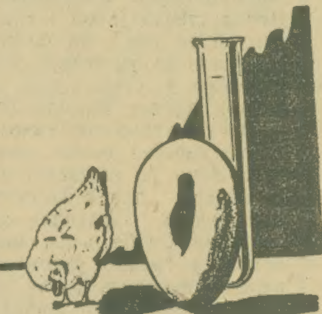
КАКО СУ НАЗИВАНЕ НЕКЕ БОЛЕСТИ У СТАРО ВРЕМЕ?

Откада је света познато је да су људи страдали од разних болести. Многе старе болести више не постоје, али су многе остале и до данас. Једино су сада познате под другим именом. Тако је болест која се некада звала ватра светога Антонија у самој ствари данашњи тифус, а болест светог Еутропа је водена болест. Они који су некад патили од тако зване „божанске болести“, данас се зову епилептичари, болест свете Ђилде је лудило итд.

МРТВИ УГЛОВИ

Мртви углови код војног авиона су просторни углови у којима митраљези са авиона не могу да дејствују.

КАКО СЕ СТВАРА ЈАЈЕ?

Захваљујући експериментима са радиоизотопима, утврђено је да јаје садржи састојке хране коју је кокошка унела у организам 40 дана пре него што га је снела. Док се потпуно уобличи садржина једног јајета, прође 8 до 10 дана; само за жуманце потребно је око 7 дана. Међутим, отприлике три четвртине љуске формира се из састојака хране узете претходног дана.

ОСАМДЕСЕТ ПУТА ВИШЕ ВИТАМИНА ОД НАРАНЏЕ

Све доскора се сматрало да од свег воћа наранџа и лимун садрже у себи највеће количине витамина Ц. Међутим, недавно је откривено да у соку плода ацероле, једног малог дрвета које води порекло из Костарике, има осамдесет пута више витамина Ц но у соку наранџе или лимуна.

ОТКУД ИМЕ АМБАСАДОР?

Дипломатски претставници великих сила у страним државама називају се амбасадорима. Међутим, порекло те речи је више него скромно. Реч амбасадор постала је од латинске речи амбактус, која је означавала слугу са специјалним задатком да врши набавке за свога господара.

КРЕТАЊЕ СЕВЕРНОГ ПОЛА

Научници су утврдили да се Северни пол помера према западу, ка Аљасци. Они то приписују неправилностима у ротацији Земље.

ШТА ЈЕ КАЦИК?

Кацик је хаитска реч и означава поглавице дивљих индијанских племена у Мексику и Гватемали.

ПАЛОМАР XVI ВЕКА

На малом острву Хвен, усред мореуза који лежи између Копенхагена и Хелсинкија, положен је осмог августа 1576 године камен темељац замка-опсерваторије Ураниборга, названог тако у част Ураније, музе-заштитнице астронома и астрономије. Велелепна грађевина од црвене опеке, врт око ње и помоћне зграде били су касније опасани зидом високим шест метара. Углови квадрата који је тај зид чинио тачно су показивали четири стране света. Ураниборгом, тим Паломаром шеснаестог века, управљао је Тихо Брахе.

Породица из које је Тихо Брахе потекао припадала је племству, класи у којој су се ретко рађали велики научници. Тихо, најстарији од десетеро деце породице Брахе, родио се 1546 године у Кнудструпу, у шведској провинцији Сканији, која је тада припадала Данској. Младост му је протекла у сукобима између његових жеља и наклоности и планова његовог оца о синовљевој будућности. Отац није могао да се измири с мишљу да његов најстарији син посвети свој живот „гледању у звезде“, занимању „недостојном једног племића“, и приморао га је да студира права.

У двадесетој години Тихо наноси свом оцу и породици нов ударац: у једном двобоју остаје без носа. Њега самог то, изгледа, није много погодило. Начинио је сам себи нос од злата, који је „носио“ читавог живота. Но, тек ће љубав према једној младој сељанци и касније брак с њом потпуно удаљити „тврдоглавог и непослушног сина“ од његове племићке породице.

Године 1570 Тиху умире отац. Он тада напушта правне науке и посвећује се својој старој „љубави“: астрономији. Појава једне нове звезде у сазвежђу Касиопеје коначно је одредила његов животни пут. Пуне три седмице „нова“ је била толико сјајна да се за време ведрих дана могла видети и при пуној сунчевој светлости. Иначе, више од годину дана „нова“ је била видљива и читаво то време Тихо Брахе није с ње скидао ока: одређивао јој је положај и сјај у односу на околне звезде. Али, кад је требало да та своја опажања и закључке објави, у њему се наједном „пробудио“ племићки син: дуго је одбијао да то учини, тврдећи да је за човека његовог друштвеног положаја испод достојанства да своје радове штампа. Најзад, пријатељи су га убедили да би била штета да његова запажања буду изгубљена за будућа поколења. Они су се због тога касније свакако грдно кајали, јер је Тихо Брахе у последње странице своје књиге унео неколико веома заједљивих примедаба „о неким људима који своје време траће на коцкање, лов и хвалисање због свог племенитог порекла“.

Година дана посвећена проучавању нове звезде уродила је још једним плодом: Фредерик II, краљ Данске, чијем је поносу годило што су га називали заштитником културе и науке, дао је младом астроному острво Хвен да на њему подигне опсерваторију, снабдео га свим тада постојећим инструментима и одредио му годишњу „апанажу“ за издржавање породице и помоћника и за одржавање опсерваторије. На острву је био подигнут и замак с великим станом за астронома и његову породицу, собама за његове ученике и госте и богатом библиотеком. У Ураниборгу Брахе је имао своју радионицу за израду хартије и сопствену штампарију. Сам замак био је за ондашње појмове чудо од удобности. У свим одајама била је текућа вода, а собе и библиотека биле су украшене киповима и сликама чувених научника. Због тога није чудо што

је Ураниборг брзо постао стециште учењака из читаве Европе. Он је понекад био и позорница бурних сукоба, који су се обично мирно завршавали. Наиме, не једном би Тихо Брахе напао којег од учењака, оптужујући га да краде његова открића.

Пуних двадесет година Тихо Брахе и његови „учењаци“ проучавали су у Ураниборгу небеска тела и за то време прикупили више података но сви ранији астрономи заједно. Мада су се притом служили углавном голим оком (телескоп је пронађен тек 1608 године, тачност њихових запажања и прорачуна је задивљујућа. Да наведемо само два примера: Брахе је одредио дужину дана, учинивши притом грешку мању од једне секунде. Друго, он је открио неке неправилности у Месечевом кретању које се готово поклапају са савременим проценама тих отступања. Поред тога, он је каталогизирао 777 сталних звезда.

Читавог свог живота Тихо Брахе је сматрао да проучавању небеских тела треба приступити с најдубљим поштовањем. Због тога је, кад год би се спремао да заузме осматрачко место у опсерваторији, облачио своје најлепше и најскупоценије одело. Тако одевен он би приступио великом квадранту, који му је служио за одређивање висине небеских тела. Квадрант је био његов изум и дело његових руку, као и велика месингана кугла — најчувенији његов инструмент — на којој је угравирао све непокретне звезде чији је положај одредио.

Сваки други научник на његовом месту свакако би се трудио да задржи положај господара Ураниборга. Али, Тихо Брахе је имао две прилично незгодне особине: веома високо је ценио самога себе, а у понашању према другима није имао никаквог такта. Усто, није имао много смисла за практичне ствари. Један део новца потребног за издржавање Ураниборга долазио је од данка који су плаћали сељаци са острва. Он би покупио данак, али се не би сетио да оправи кров који је прокишњавао, нити би одржавао светлост на кули светиљи.

Кад је на дански престо дошао Кристијан IV, Тихо Брахе је остао без заштитника. Нови владар укинуо је сваку материјалну помоћ Ураниборгу. Увређен тиме, астроном покупи своју породицу, ученике, инструменте и рукописе и напусти Данску. Тако великом и познатом учењаку није било тешко да нађе новог мецену. Рудолф II, немачки владар, понудио му је место царског математичара и астронома у Прагу. Тај нови период у његовом животу није дуго трајао. Две године касније, 21 новембра 1601, Тихо Брахе изненада умире.

Иако кратак, Брахеов боравак у Прагу био је од неоцењиве користи за науку. Наиме, он је тамо добио новог ученика и сарадника: Јохана Кеплера. Никад се два толико различита човека нису нашла на једном послу. Брахе је био племић, усто веома бучан и склон експлозијама беса, арогантан. Кеплер, напротив, тих, болешљив и мучен сиромаштвом. Но, зато је био истрајан на послу, што је Брахе умео да цени. Умирући, он је своја астрономска запажања од непроцењиве вредности оставио у наслеђе своме тихом сараднику. Наслеђе добијено од учитеља и његова лична запажања омогућили су доцније Кеплеру да одреди тачне облике путања и законе кретања планета.

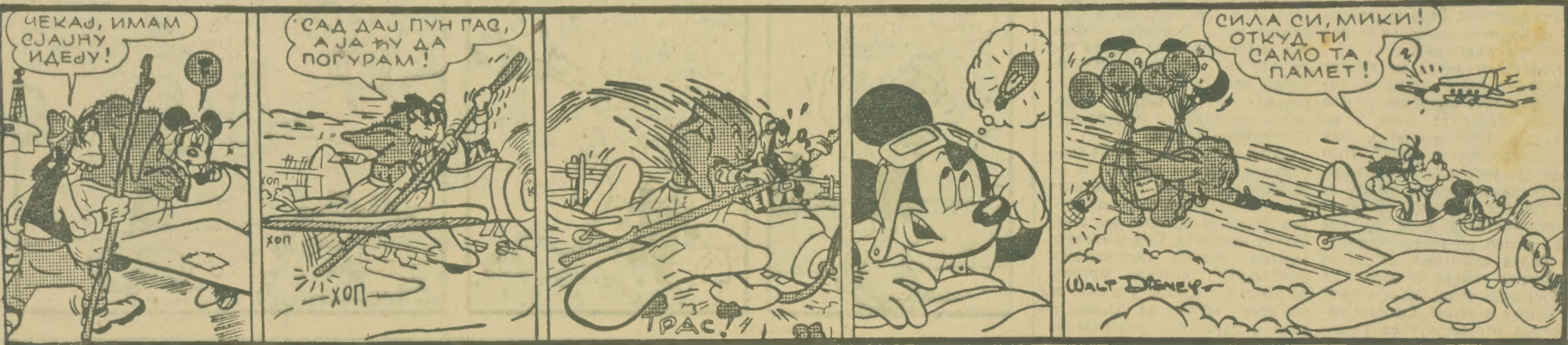
Дрво МАЈМУНСКИХ МАХУНА

Ово необично име носи једно лепо високо дрво које расте у Америци. Зову га још и кишно дрво, зато што се верује, истина погрешно, да привлачи влагу из ваздуха. Његово лишће чини танку али густу завесу, облика кубета, која даје дрвету врло живописан изглед. Чудна је особина овог дрвета да му је ноћу и за време кишних дана лишће потпуно затворено.

„Дрво мајмунских махуна“ пореклом је из тропских крајева Америке, где његове тамнозелене махуне, пуне мрког семења, служе као храна за стоку. Крајем прошлог века пренето је на Хавајска Острва. Тамо још и данас, у месту Кау, као какву знаменитост показују дрво које је посадио велики амерички писац Марк Твен.

Овај џиновски претставник породице махунастих биљака достиже висину од преко тридесет метара, нарочито кад је близу воде. У мају и јуну оспе се лепим ружичастим цветовима и служи као украс читавог предела. Дрво му се употребљава за резбарије, нарочито за прављење судова. Чврсто је, лако и тамне је боје.

ЖРТВА ПОЗИВА

Колико је познато, први укротитељ зверова који је пао као жртва свога позива био је Индус Исаак Вам Амберг. Он је изгубио живот у Бостону, 1846 године. А пре кратког времена, у енглеском граду Полброуку, погинуо је у кавезу млади француски укротитељ Рело. Међутим, од Вам Амберга до Релоа дуг је низ оних који нису изишли живи иза решетака циркуских арена. Једног од њих, Ликаса, растргли су његови лавови пред 12.000 гледалаца. Ђжена Пезона убио је лав кога је сам Пезон одгајио на дуцли; Шнајдер, који је важио као укротитељ стотину лавова, погинуо је у Лајпцигу за време циркуске претставе, а чувеног Бонавиту задавио је бели медвед. Дугој листи мушкараца придружује се готово исто толико дуга листа жена, од којих је Хелену Брајт задавио тигар на једној претстави у Лондону, на којој је био присутан и Чарлс Дикенс.

Укротитељ може бити само онај ко је за то обдарен, а млади Рело заиста је имао дара. Кад му је било једанаест година, ступио је у циркус као коњушар. Затим је вршио дужност чувара кавеза, био је акробата, по потреби је замењивао кловна и, најзад, једини посао у циркусу који је обављао с вољом и љубављу био је рад са зверима. Назив укротитеља добио је тек пошто је стекао симпатије холандске публике, изводећи тачке с белим медведима, слоновима и тигровима. Пошто је хтео да се још више усаврши, спремио је мешовит програм, у коме је учествовало пет лавова, два тигра, две пуме и један афрички пантер. За време претставе Рело је на себи имао само широке црвене чакшире од сатена и широк бео појас, док му је горњи део тела био обнажен. Иако је код публике имао успеха, његова сувише мала плата навела га је да се лати посла у једном енглеском циркусу, у коме му је била обећана знатно већа награда. Тај циркус имао је прилично богату менажерију: 18 лавова, 5 леопарда, 4 тигра, 4 пуме, 5 белих медведа, 4 медведа с Хималаја, 3 слона, 5 кенгура, 4 ламе, 30 коња и 60 понија.

Тог дивног сунчаног јутра, каква су ретка у Енглеској у фебруару, кад је укротитељ ступио пред зверове, управитељ циркуса му је рекао:

— Животиње су мирне и добро дресиране. Лако ћете их држати у шаци. Мислили смо да изведете тачку са два лава и три лавице, али смо одустали од тога. То би било сувише опасно. Али, са четири лавице и једним лавом нећете имати готово никаквих тешкоћа.

За време прве пробе, док је енглески дресер уводио новог укротитеља у програм, све је ишло како треба. За то је потребно много обазривости, јер и најмања новина у стању је да изазове пометњу код животиња. А једина новина састојала се у томе што је нови укротитељ захтевао да се ради нешто брже но обично.

Друга проба требало је да се одржи дан доцније. Али, да би се животиње боље привикле на њега и на његов мирис, укротитељ је хтео да понови пробу још исто после подне. И опет је све ишло глатко. Фигуре су се смењивале, човек их је по више пута понављао, па је најзад одлучио да изведе „велику пирамиду“, која долази као круна целе тачке. Но, баш кад је бич фијукнуо, лавица Дијана приљубила је своје снажно тело уз земљу. Било је већ пола сата како животиње раде без прекида, иако на претстави тачка никад не траје дуже од десет минута.

Рело је пришао лавици онако како му је то дресер објаснио и ставио јој ногу на леђа. У том тренутку животиња се нагло подигла и замахнула шапом да га удари. Младић је избегао „шамар“. Међутим, он је био учинио непоправљиву погрешку. У кавез је дошао с пуловером и Дијанина канџа закачила се за плетиво. Мислећи да човек хоће да јој учини неко зло, поново је насрнула. Рело се брзо повукао уназад, претрпевши само лакшу озледу. И све би се добро свршило да се није умешао лав Рекс. Видевши да се укротитељ туче с његовом лавицом, Рекс је начинио дуг скок и сручио му се на леђа. После тога, као што се у таквим приликама редовно догађа, и остале животиње навалиле су на жртву, која се за тили час нашла на земљи.

Један од чланова циркуса, мада дотле никад није залазио у кавез, улетео је међу животиње, доградио укротитељев бич и стао да виче: „Рекс! Дијана! Раби! Британија!“

Три лавице, застрашене позивом, одмах су скочиле на своја постоља, седајући на задње ноге. Пошто врата кавеза нису била затворена, унутра је утрчала и млада жена с којом је Рело требало баш тих дана да закључи брак. У жељи да га спасе, она је свој живот изложила опасности, јер се на њу одмах бацила Дијана. Захваљујући присебности присутног члана циркуске групе, жена је ослобођена и Дијана се вратила на своје место. Тако није дошло до веће несреће, али живот младог Релоа није могао бити спасен.

ВЕРОВАЛИ или не...

ВЕШТАЧКО ЈЕЗЕРО ИСКОПАНО ЗА ЈЕДНУ НОЋ

Језеро Варарбандах, у индиској покрајини Нандгаон, ископало је за једну

ноћ 100.000 поданика ране Досмат Урнин. Раца Мохад Део захтевао је од ње да се уда за њега, да би на тај начин својој провинцији припојио и њену, а кад га је она одбила запрети јој да ће је уграбити силом. Да би избегла срамно ропство, рани је, сазнавши да се Мохад Део с војском приближује, одлучила да се утопи. Да би њена смрт остала у трајној успомени народа, наредила је да се ископа језеро. Сто хиљада њених поданика су за једну ноћ ископали језеро и довели у њега воду, а идућег јутра, док се непријатељ приближавао, рани се бацила у њега.

ДОБРА РЕКЛАМА

У Њу Кастлу, у америчкој савезној држави Индијани, постоји једна радња за оправку телефона и телефонских уређаја чији су сопственици два ортака од којих се један зове Александар Грахам, а други Александар Бел. Њихова имена служе им као добра реклама, јер се, као што је познато, проналазач телефона звао Александар Грахам Бел.

НИЈЕ БАШ ЗА АДВОКАТЕ

У Слигу, у Ирској, постоје два адвоката-ортака који се презивају Ергјуз и Фибс. Њихова презимена, преведена на наш језик, значе: „доказује“ и „лаже“.

МОСТ — ДЕЛО ЈЕДНОГ ЧОВЕКА

Преко речице Норт Еск, у Шкотској, био је 1731 године саграђен камени лучни мост, од чије ивице до

хучне воде има преко двадесет метара. Мост је, без ичије помоћи, саградио неписмени сељак Џемс Блејк.

пуњене животиње

Сви знамо још из школских клупа за пуњене птице и друге животиње. Гледали смо тада бубе и лептире набодене на чиоде и рибе или змије у теглама пуним шпиритуса. То су природописне збирке, које су нам омогућавале да лакше савладамо овај предмет. Најидеалније би било кад би ђаци сваку од тих животиња могли да виде живу, у зоолошком врту. Но, зоолошки вр-

тови налазе се обично само по великим градовима, што није доступно већини ученика. Зато музеји и разни научни заводи издају велике суме за примерке пуњених и препарираних животиња. Тако је створено једно ново занимање — препаратори животиња.

Напретком науке и технике уопште, и препаратори су постигли велики напредак у свом занату. Данас се више и не називају препараторима, већ — „дермопластичарима“. Њихова дужност није, као некада, једноставно пуњење птица или дивљих мачака. Модерни дермопластичар мора да уме да направи од гипса уметнички модел животиње, да јој да природан покрет и израз, да конзервише кожу, да је навуче на модел и ушије. Ситнији недостаци отстрањују се глачањем, стезањем коже или укуцавањем ексерчића. Кожа на „лицу“ прска се течним парафином да би се затегла и лице добило жив израз. Да није тога, пуњена животиња пре би давала утисак мумије него живе животиње. Затим, стручњак мора да у танчине савлада употребу боја које дају жив израз и да добрим познавањем животињског царства учини покрете и мимику што природнијим. Зато је модерни дермопластичар не само добар занатлија, него и нека врста научника, па чак и уметника. Он мора да познаје не само склоп тела животиње, него, такорећи, и њену душу.

Мајсторски пример таквог рада претставља горила Боби из берлинског зоолошког врта. Многе генерације посетилаца овог врта прошле су кроз музеј у коме се чува њихов некадашњи љубимац, који и сад изгледа као жив иза решетака свога кавеза. Свака бора на његовом лицу има толико израза да вам се чини као да ће сад да пружи руку за парчетом шећера. То није случај само код крупних животиња. Бубе, рибе, гмизавци, водоземци, па и инсекти — сви они могу да се препарирају да изгледају као живи. Занимљиво је да сићушни инсекти, под рукама дермопластичара, могу да се „увећају“ десетинама, па и стотинама пута. Наравно, такав цин је састављен од делова тела стотине правих инсеката. Сваки део, свака длачица, израђени су сразмерно природној величини и обојени одговарајућим бојама.

„Атељеи“ ових уметника снабдевени су свим потребним апаратима и алатом. Свима њима неопходан је микроскоп, којим испитују детаље на телу ситних инсеката. Под њиховим вештим рукама свакодневно „оживљују“ стотине мртвих животиња и одлазе у музеје и школске збирке да олакшају деци и одраслима упознавање шароликог животињског света.

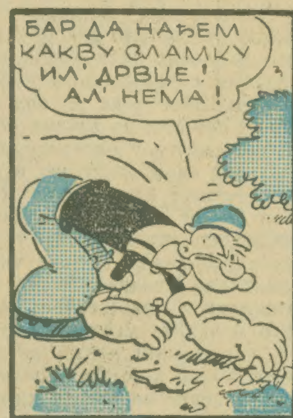

Са свих страна

СЕМ ОЛИМПИСКИХ...

У старој Грчкој биле су познате олимписке игре, али сем њих одржаване су и: питиске, истмиске и немејске игре. Питиске игре одржаване су (од 590 пре до IV века наше ере) сваке четврте године у равници на подножју Парнаса, а у славу бога Аполона. У најстарије време такмичило се само у музици, а касније су почеле и телесне вежбе. Награде су прво даване у новцу, а доцније палмова грана или ловоров венац. Победник је имао право да постави кип на месту где је вршено такмичење. Истмиске игре одржаване су сваке треће године близу Коринта у славу бога Посејдона. Такмичило се у музици и у телесним вежбама. Награде су биле: палмова гранчица, венац од питомог бора или целера Немејске игре одржаване су сваке треће године у Немејској Долини у славу бога Зевса. Победници су награђивани палмовом граном или венцем од целера.

* * *

НАЈРАСПРОСТРАЊЕНИЈИ ПЛОВНИ ОБЈЕКТ

Чунови од издубљена дрвета или састављени од дасака несумњиво су најраспрострањенији пловни објекти на свету. Чун се употребљава у највећем делу црначке Африке, готово у целој Јужној Америци, (нарочито код Аруска и Караиба), затим у Средњој Америци, па поред западних обала Северне Америке, у огромном делу Азије (Сибир и Кина), на Андаманским Острвима, у великом делу Аустралије, затим по Океанији, где се може наћи чун какав се правио и у прадавна времена. У забаченијим пределима у Европи употребљавају га рибари, нарочито на Балкану и на алпским језерима.

* * *

ГОДИНУ И ПО ДАНА БЕЗ ВОДЕ

У северозападном делу Аустралије постоји једна жаба која може дуго да живи без воде. Она у свом телу скупи велике резерве воде, које јој омогућују да за време сушних периода издржи 12 до 18 месеци. Кад у пустињским крајевима домороци остану без воде, онда они организују лов на ове жабе. Довољан је нешто јачи притисак на трбух жабе, па да се из ње исцеди једна до две кашике чисте и бистре воде. Ова необична животиња спасла је живот многим залуталим путницима и чини велике услуге урођеницима.

* * *

НИСУ СВИ „ЦРНЦИ" ЦРНИ

Боја лица црнаца који живе на Антилским Острвима има толико нијанса да се они по томе међусобно разликују и тачно знају коме роду припадају. Тако се називају каприма они који су рођени од црнца и мулаткиње, гриф је дете црнца и капра, местиф — белца и капра, а квартерон — белца и местифа. Иначе, сви они воле много да причају, говор им је сликовит, а праћен је мимиком и гестовима. Они су тако говорљиви да често сами са собом разговарају: о својој историји, своме животу и својим намерама. Веома су мирољубиви. Куће праве од земље, а кров од лишћа банане. Кућа је преграђена танком преградом на два дела: кухињу и собу за спавање. С лица се налазе врата и прозор без стакла. Они им служе да би кроз њих излазио дим. Највише кувају напољу, на тај начин што на три камена поставе земљани лонац, такозвани канар, па испод њега наложе ватру.

* * *

КАКВИХ ИМА ОРНАМЕНАТА?

Орнаменти су украси или шаре на разним предметима. Овде ћемо поменути неке орнаменте на нашим народним рукотворинама: везеним марамама, кошуљама, капама, прегачама, убрусима, појасима, оделу, чарапама, ћилимима, дрвету, металу итд. Они могу да претстављају цвеће: руже, каранфиле, лале, ђурђевак, смиље, љубичицу, разне цветове воћака итд; воће: јабуке, крушке, лубенице, бадеме, шљиве; дрвеће: јаблан, врбу, јелу, бор, жир; животиње: лава, зеца, пужа, змију, гуштера, корњачу, орла, лептира, голуба, лабуда; ствари: огледало, ибрик, кацу, буре, прстен, ланац; геометриске ликове: круг, спирале, ромб, угао, троугао итд.

* * *

КАО КОЛЕГИ

Енглески глумац Чемберс био је чувен по својим доскочкама. Једнога дана шетао се он с неким пријатељем лондонским улицама, где сретоше просјака. Просјак таман беше одахнуо од грчева који су га пре тога били спопали. Чим их виде, он затражи милостињу. Чемберс му је дао, али његов пријатељ није хтео. „Уверен сам, рече он Чемберсу, да је то најобичнији варалица који се претвара". „Можда, рече Чемберс. Или је то заиста несрећан болесник, или највештије претварало које је икад постојало. У сваком случају требало је да му дам. У првом случају из милосрђа, а у другом као колеги".

Да ли знате?

ЗАШТИТА ОД СНЕЖНИХ ЛАВИНА

Била зима блага или оштра, становницима села у Алпима подједнако прети опасност од „беле смрти". У Швајцарској ће се дуго памтити зимски месеци 1951 године, кад су од лавина тешко страдали кантони: Ангадин, Бернски Оберланд, Долина Глери, Ури и Тесен. Уништене су тада многе куће, изгинули људи и стока. То је била катастрофа каква се тамо одавно није догодила.

Од свих места најтеже је тада било погођено село Ероло. У ноћи између 11 и 12 фебруара, пет усова, један за другим, сручили су се низ стрме падине Валасије и затрпали ово насеље слојем снега дебелим осам метара. Због опасности од даљег одроњавања, акцији спасавања могло се приступити тек после шеснаест дана, а за то време село је било као изумрло. Погинуло је десет људи, порушено 18 кућа, а настрадало је много стоке.

После ове тешке несреће, требало је учинити нешто да се природа на неки начин обузда. Нарочито је требало заштитити село Ероло, коме, због његовог географског положаја, прети највећа опасност. И. већ у августу исте године, почело је остварење опсежног плана који је израдио инжењер Петер Клети. Узевши у обзир притисак снега при клизању с планине, он је подигао три врсте баријера: од армираног бетона, алуминијума и гвожђа. На најопаснијим местима препреке су постављене по дубини, једна изнад друге, како би задржале и најјаче усове. Лети ове ограде штрче као скелети и, по мишљењу многих руже дивну природу, али зато зими штите животе и имање становника планинских насеља.

СУНЧАНЕ БАТЕРИЈЕ

Изгледа да могућност искоришћавања сунчане енергије за свакодневне потребе није више само сан научника. Тако др Камеро, амерички стручњак, сматра да ће ускоро, помоћу силиконских батерија, моћи да се производи довољно електричне енергије за подмиривање потреба домаћинстава. Довољно ће бити имати кров површине 30 до 90 квадратних метара па да се обезбеди довољно електричне енергије и за осветљење и за друге домаће потребе. У местима где има довољно сунца, са оволике површине крова добијаће се три пута више енергије но што је потребно. Производњу ових силиконских батерија омета засад висока цена чистог силикона.

БОРБОМ ПРОТИВ ИНСЕКАТА ПОВЕЋАВА СЕ ПРИНОС У СТОЧАРСТВУ

Употребом средстава за борбу против штетних инсеката може се у великој мери повећати принос у сточарству. Пре ма једној америчкој статистици, брижљивим уништавањем инсеката који нападају говеда повећава се принос млека за 15 отсто, а производња меса за 220 грама дневно по грлу.

НОВИ КУГЛИЧНИ ЛЕЖАЈИ

У америчком Центру за истраживање врше се пробе једне машине с новом врстом кугличних лежаја, који ће бити много ефикаснији, дуготрајнији и економичнији од досадашњих. Ово је нарочито важно за железнице.

ЧИБЦЕ

Чибце је група јужноамеричких индијанских народа. У доба шпанског освајања они су живели на тлу данашње Колумбије и у суседном делу Еквадора. Њихова култура била је на високом степену. Били су вештаци у обради метала, а бавили су се и земљорадњом: гајили су кукуруз, маниоку, памук и кромпир.

ЗВЕЗДЕ ВЕЋЕ ОД НАШЕГ СУНЦА

Сазвежђе плавих звезда у великој Магелановој маглини, нама најближој галаксији, садржи неколико супер-колоса, који су преко 200.000 пута већи од нашег Сунца. Ово је недавно изнео др Шепли, један од највећих америчких астронома. Једна једина од тих необично сјајних звезда одаје више енергије него десетине хиљада других великих звезда које видимо на небу, — вели Шепли. Поред тога, пронађено је да многе од тих циновских звезда имају црвенкасту боју, док им је зрачење 50.000 пута јаче од Сунчевог.

ЗА ЈЕДАН МИНУТ...

Лопта Сунца којој је граница фотосфера обавијена је веома пространом атмосфером или тачније са неколико слојева гасова мање густине. Количина енергије коју Сунце зрачи веома је велика. Кад би се површина Сунца смрзла до дубине од 14 метара, Сунчева топлота могла би ту смрзнуту кору истопити за свега један минут.

ИЗБЕГНУТЕ СМЕТЊЕ У ТЕЛЕВИЗИЈИ

Атмосферске прилике веома често ометају добар телевизиски пријем, јер се слике јављају с недовољно јасности. Сада су амерички инжењери нашли начина да се ово избегне. Чим сметње почну да се јављају, електрични „чувар" шаље сигнал у контролну станицу и тада један аутомат упућује слике другим, чистим каналом. Цела та операција траје само 1/500 део секунде, а кад сметње престану слике опет почну да долазе првобитним каналом.

ХИКОРИ

Хикори је дрво које расте у Северној Америци. Оно је еластично, тврдо и тешко, а употребљава се за израду луксузних кола, смучки, пропелера на авионима итд.

КО ЈЕ БИО ТИРТЕЈ ХРОМИ?

Тиртеј Хроми је био родољубиви песник који је живео у Грчкој у 7 веку пре наше ере. Одушевљени његовим песмама, Спартанци су победили у другом месенском рату.

Јесте ли већ чули да...

...за окретног човека каже се да је „филаделфија". Овај израз постао је још у прошлом веку, према чувеном мађионичару Јакобу Филаделфији, кога чак и Хајне помиње у својим мемоарима.

...славни истраживач Марко Поло добио је од монголског освајача Кублај Кана пасош на златној плочи.

...Тетово се под Турцима звало Калканделен.

...у 16 веку, белгиски град Анверс постао је први трговачки град у Европи. Да би се заштитио од пљачкашких банди, Анверс је наоружао своје грађане. Место коњице, војска је имала одред који је ишао на штулама. Овај одред учествовао је касније у буни против шпанског владара Филипа II.

...из страха да га неко може убити, Дионисије Старији, тиранин Сиракузе, није допуштао да га брију бербери. Њега су бријале искључиво његове кћери.

...највеће речно острво на свету, велико готово као цела Енглеска, налази се на Риу дас Мортос у Бразилији.

...први Шекспиров комад који је код нас приказан била је „Укроћена горопад", у преводу С. Димитријевића. Премијера „Укроћене горопади" била је и у Загребу и у Београду 1863 г.

...Лодовико Ариосто писао је свог „Бијесног Роланда" равно десет година, а прво издање овога дела, објављено 1516, преправљао је и дотеривао шеснаест година. „Бијесни Роландо" каквог га ми данас знамо објављен је 1532 године.

...Сингидунум, антички Београд, имао је велики водовод којим је свежа изворска вода довођена са Авале.

Дедине вештине

СУГЕСТИЈА

У овој игри може да учествује неограничен број особа, а мора их бити најмање 5 или 6. Један члан друштва каже неку реч (обично именицу), а онај до њега другу реч која је у некој вези с првом (напр. први каже: чаша, други: стаклена, трећи: мала итд.). Пошто се двапут или трипут обреди цело друштво, почиње се одмотавати ланац сугестија, тако да први понови реч последњега, други претпоследњега итд. (први: мала, други: стаклена, трећи: чаша...). Ко запне или погреши губи „живот", а играч који изгуби два или три „живота" (према договору) сматра се дефинитивно „мртвим" и испада из игре. Победник је онај који једини остане у игри. Да игра буде узбудљивија, може се одредити да сваки онај који запне или прогреши преда неку стварчицу у залог, а испада из игре кад нема више шта да преда.

ЧУДНОВАТА СТВАР

Размислите мало, па нам дајте одговор на следеће питање:

Има кожу и десет прстију, али нема нокте. Нема ни крви ни костију. Како се зове ова чудновата ствар?

Ако не можете да се сетите, ми ћемо вам дати одговор. Пре свега, та ствар није ни најмање чудновата, јер су то — кожне рукавице.

УКРШТЕНЕ СЛИКЕ

У овом броју обрадоваћемо вас једном новом забавом, за коју многи од вас још не знају. Реч је о такозваним укрштеним сликама. То је, уствари, једна врста укрштених речи, само знатно лакших од оних с којима се обично сретате у новинама. Место речи које вам помажу да пронађете укрштене појмове, овде имате слике. Тако ће и наши најмлађи читаоци моћи да их решавају. Разуме се, неки ће се помучити мање, а други више.

Дакле, на посао!

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) хемиски знак за баријум; 3) листопадно дрво; 5) нови роман Добрице Ћосића; 7) једна од САД; 9) лична заменица; 10) врста јелена; 11) афирмација; 12) јуначки спев; 14) прилог; 15) стилска фигура; 18) птица закржљалих крила, живи на Новом Зеланду; 19) острво у Атлантском Океану; 21) један зачин; 22) слово старословенске азбуке; 23) музичка нота; 25) телефонски позив; 27) место у Срему; 28) град у Италији; 31) марка фотографског апарата; 32) наша река; 33) иницијали чувеног немачког бактериолога, проналазача бацила туберкулозе.

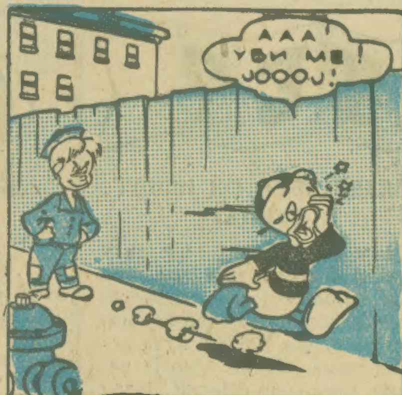
Усправно: 1) канцеларија; 2) позив; 3) врста папагаја; 4) биљка из које се добија ароматично уље; 5) вештачка веза између две реке или два мора; 6) стварање влакнастог ткива; 7) прилог; 8) грубо сукно; 12) врста музичке композиције; 13) опрема књиге; 16) река у Јужној Америци; 17) бог неба, рата и ратне славе код старих Германа; 19) један занатлија; 20) река у Италији; 21) придевска заменица; 24) речно острво; 26) познати холандски физичар, добитник Нобелове награде; 27) пруга, трачница; 29) средство за наркозу; 30) један метал.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ар; 3) Ирак; 5) Абадан; 7) Ава; 8) рас; 10) гар; 11) када; 12) ал; 13) амид; 14) аматер; 17) егал; 18) уторак; 20) Двор; 21) еп; 23) нада; 24) оса; 25) или; 26) под; 27) акутан; 30) анал; 31) ас.

Усправно: 1) ара; 2) рад; 3) Ибар; 4) карамела; 5) Авала; 6) надир; 7) ага; 9) САД; 11) катар; 15) методика; 16) Агора; 18) увала; 19) кесон; 20) дни; 22) пад; 24) опал; 28) Уна; 29) тас.

ЛАКО ЈЕ НАПИСАТИ...

— Је ли тешко написати добру књигу? — питају Пају Патка, који се већ прочуо као писац.

— Није, — одговара Паја. — Много је теже уверити свет да је она заиста добро написана.

САД ЗНА

Мики: Кажу да је Хорације изгубио пет килограма после операције слепог црева.

Шиља: Замисли! Ја досад нисам знао да је слепо црево тако тешко.

ПОГОДИО

Учитељ: Дакле, пазите! Сад ћу у ову течност бацити свој златан прстен. Шта мислите: хоће ли се истопити?

Ђаци ћуте, само Раја устаје и одлучно каже:

— Неће!

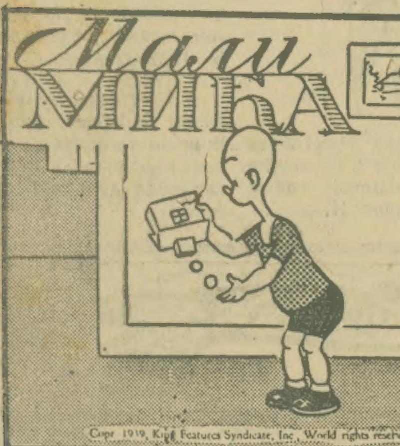
Учитељ: Откуд знаш?

Раја: Отуда што га ви иначе не бисте бацили у ту течност.

ШИЉА И ИЗЛАЗАК СУНЦА

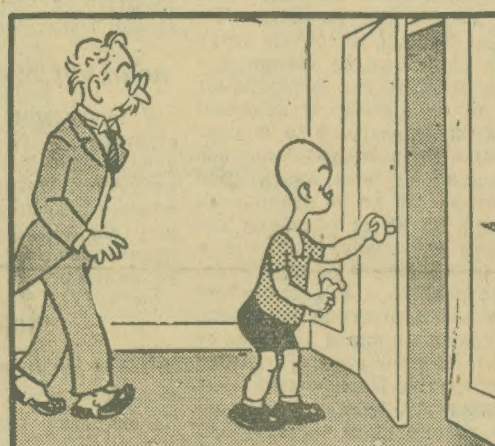
Белка: Ох, како је диван овај излазак сунца!

Шиља: Заиста је прекрасан! Ја бих био у стању целог дана да преседим овде и да га посматрам.

Copr. 1939, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

Који је ОДГОВОР тачан

ГУНЕРА је:
- *врста лађе*
- *биљка*
- *тропска животиња*
- *део старе одеће*

ПАНЕЛА је:
- *врста шећера*
- *римска одећа*
- *назив буре на Јонском Мору*
- *врста цвета*

КРИТИЈА је:
- *чувена библиотека у Старом веку*
- *лично име*
- *део средњевековног новца*
- *свети гај у старој Грчкој*

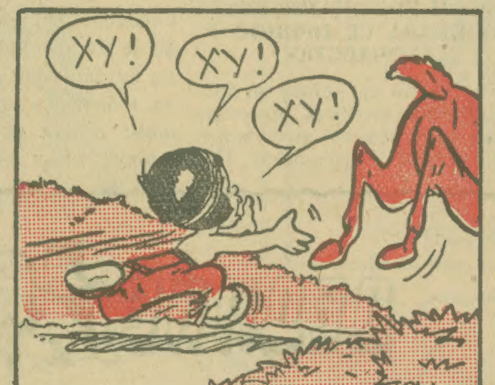
ОДГОВОР

ГУНЕРА је биљни род распрострањен на јужној хемисфери, нарочито у Аустралији и Јужној Америци. Једна врста ове биљке гаји се и у Европи.

ПАНЕЛА је прост жути шећер, у облику плоча, из Јужне Америке и са Антила.

КРИТИЈА (450—403 пре наше ере) најпознатији је од тридесет атинских тирана које су Спартанци поставили. Убијен је приликом покушаја да отме Пиреј од Тразибула.

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" Штампарско-издавачко предузеће, Београд, Македонска 31. — Текући рачун број 102-Т-82, пошт. фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 700, полугодишња 350; за иностранство годишња 1.000, полугодишња 500 динара. Рукописи се не враћају